

Голові Разової спеціалізованої вченої ради PhD11551

Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
доц. Пасічник В.М.

Відгук

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора **Тодорової Валентини Георгіївни** на дисертаційну роботу **Маланія Юрія Андрійовича** на тему «Удосконалення підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Актуальність теми обумовлена сучасними тенденціями розвитку спортивної гімнастики як складнокоординаційного виду спорту, для якого характерні рання спеціалізація, високі вимоги до рівня фізичної та рухової підготовленості спортсменів і необхідність формування надійної бази для багаторічної спортивної підготовки вже на етапі початкового навчання. Особливої ваги набуває організація тренувального процесу з дітьми віком 5-6 років, оскільки саме в цьому віковому періоді закладаються передумови подальшого фізичного розвитку, становлення рухових навичок і збереження мотивації до систематичних занять спортом.

Разом із тим, чинне програмно-нормативне забезпечення підготовки юних гімнастів першого року навчання не повною мірою відповідає сучасним вимогам спортивної гімнастики та недостатньо враховує індивідуальні відмінності дітей за рівнем фізичної підготовленості, темпами

біологічного дозрівання та адаптаційними можливостями організму. Практика свідчить, що уніфікований підхід до дозування фізичних навантажень на цьому етапі може призводити як до перевтоми та зниження інтересу до занять, так і до неповної реалізації потенціалу більш підготовлених дітей.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває наукове обґрунтування диференційованого підходу до змісту початкової підготовки у спортивній гімнастиці на основі об'єктивних показників фізичної підготовленості дітей. Такий підхід відповідає сучасним положенням теорії і методики спортивної підготовки, принципам індивідуалізації та гуманізації навчально-тренувального процесу, а також соціальному запиту на збереження здоров'я дітей у процесі спортивного вдосконалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційне дослідження Ю. А. Маланія виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та є складовою комплексної наукової теми «Організаційно-методичні засади застосування спортивно-педагогічних технологій для покращення рівня здоров'я різних груп населення» (2022-2025 рр., номер державної реєстрації 0114U002625).

Зміст дисертації логічно узгоджується з напрямками зазначеної наукової теми, зокрема в частині обґрунтування педагогічних підходів до організації навчально-тренувального процесу дітей, удосконалення методичного забезпечення початкової спортивної підготовки та впровадження здоров'язбережувальних і особистісно орієнтованих технологій у практику дитячо-юнацького спорту.

Отримані автором результати конкретизують і розширюють положення вказаної наукової програми щодо індивідуалізації та диференціації тренувальних впливів на ранніх етапах багаторічної підготовки спортсменів, що підтверджує належний зв'язок дисертаційної

роботи з державними та відомчими планами наукових досліджень у галузі фізичної культури і спорту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

вперше

– науково обґрунтовано диференційований зміст початкової підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості, що забезпечує індивідуалізацію тренувальних навантажень на першому році занять та підвищує ефективність навчально-тренувального процесу без порушення принципів вікової доцільності та безпеки;

уточнено

– уявлення про рівень, варіативність та структуру фізичної підготовленості гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки, а також інформативність окремих тестових показників для оцінювання швидкісно-силових, координаційних якостей і гнучкості дітей віком 5-6 років;

– відомості щодо взаємозв'язків показників фізичної підготовленості юних гімнастів, що дозволяє обґрунтувати доцільність їх використання як критеріїв диференціації тренувального впливу;

набуло подальшого розвитку

– наукові положення теорії і методики спортивної підготовки щодо індивідуалізації та диференціації навчально-тренувального процесу спортсменів-початківців у складнокоординаційних видах спорту, зокрема у спортивній гімнастиці, в частині методичного забезпечення початкового етапу багаторічної підготовки дітей.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати дисертаційного дослідження можуть бути безпосередньо використані у навчально-тренувальному процесі дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл

олімпійського резерву під час підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на етапі початкової підготовки.

Розроблений та апробований диференційований зміст тренувальних занять на основі показників фізичної підготовленості дозволяє тренерам здійснювати обґрунтоване дозування фізичних навантажень, індивідуалізувати навчально-тренувальний процес та підвищувати його ефективність без збільшення обсягу й інтенсивності тренувальної роботи.

Отримані автором дані щодо рівня фізичної підготовленості та взаємозв'язків між окремими фізичними якостями можуть бути використані для удосконалення системи педагогічного контролю, корекції змісту програмно-нормативного забезпечення початкової підготовки та підвищення якості методичного супроводу тренувального процесу юних гімнастів.

Матеріали дисертації можуть бути використані у навчальному процесі закладів вищої освіти під час викладання дисциплін з теорії і методики фізичного виховання та спорту, а також у системі підвищення кваліфікації тренерів і фахівців у галузі спортивної гімнастики.

Результати дослідження впроваджено в діяльність освітнього процесу кафедри спортивно-педагогічних дисциплін Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, а також у навчально-тренувальний процес СДЮШОР №1 м. Івано-Франківськ, що підтверджується відповідними актами впровадження. Використання результатів дослідження сприяло удосконаленню змісту початкової підготовки юних гімнастів та підвищенню ефективності організації навчально-тренувального процесу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Маланія Юрія Андрійовича, є

науково обґрунтованими, логічно послідовними та такими, що відповідають меті й завданням дослідження. Високий ступінь їх обґрунтованості та вірогідності забезпечено комплексним і методично виваженим підходом до організації та проведення дослідження.

Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується:

- чітким визначенням наукової проблеми, коректним формулюванням мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження;
- адекватністю обраних методів дослідження поставленим завданням, зокрема використанням комплексу теоретичних, педагогічних, експериментальних методів і методів математичної статистики;
- достатнім обсягом та репрезентативністю емпіричного матеріалу, що дозволило отримати достовірні кількісні та якісні показники;
- коректністю статистичної обробки експериментальних даних та аргументованістю їх інтерпретації.

Логічна послідовність викладу матеріалу, взаємозв'язок між розділами дисертації та узгодженість проміжних і підсумкових результатів свідчать про цілісність наукового задуму та системний характер дослідження. Сформульовані висновки є логічним узагальненням результатів теоретичного аналізу та педагогічного експерименту й повною мірою відображають досягнення поставленої мети.

Достовірність отриманих результатів забезпечується дотриманням вимог академічної доброчесності, повторюваністю результатів у межах експериментальних груп, а також відповідністю висновків фактичним даним дослідження. Запропоновані практичні рекомендації випливають із результатів дисертаційного дослідження та мають належне наукове й методичне підґрунтя.

У ході виконання дисертаційної роботи Маланієм Юрієм Андрійовичем використано комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнювальних методів дослідження, адекватних меті, завданням,

об'єкту та предмету наукового пошуку, що забезпечило належний рівень наукової обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Зокрема, у дослідженні застосовано:

- теоретичні методи дослідження – аналіз, систематизація та узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів, програмно-методичних матеріалів у галузі фізичної культури і спорту, що дало змогу з'ясувати сучасний стан наукової розробленості проблеми початкової підготовки юних гімнастів, уточнити понятійно-категоріальний апарат дослідження, обґрунтувати напрями власного наукового пошуку та сформулювати робочу гіпотезу;

- педагогічні методи дослідження – педагогічне спостереження, педагогічне тестування та педагогічний експеримент, які використовувалися для визначення рівня та структури фізичної підготовленості хлопчиків 5–6 років, оцінювання ефективності запропонованої програми початкової підготовки та виявлення динаміки показників фізичної підготовленості в процесі експериментальної перевірки;

- методи контролю та оцінювання фізичної підготовленості – застосування стандартизованих тестових вправ, спрямованих на визначення основних фізичних якостей (швидкісно-силових, координаційних здібностей, гнучкості, силової витривалості), що дозволило отримати об'єктивні та порівнювані дані для подальшого аналізу;

- методи кількісного та якісного аналізу – використовувалися для інтерпретації отриманих результатів, виявлення взаємозв'язків між показниками фізичної підготовленості та обґрунтування доцільності диференційованого підходу до побудови навчально-тренувального процесу на етапі початкової підготовки;

- методи математичної статистики – застосовувалися з метою обробки емпіричних даних, визначення достовірності відмінностей між

показниками контрольних та експериментальних груп, а також підтвердження надійності отриманих результатів педагогічного експерименту.

Застосування зазначеного комплексу методів забезпечило системність дослідження, дозволило всебічно проаналізувати досліджувану проблему та отримати науково обґрунтовані висновки і практичні рекомендації. Вибір методів дослідження та коректність їх застосування свідчать про належний рівень володіння здобувачем методологією наукової діяльності та його здатність до самостійного проведення наукових досліджень у галузі фізичної культури і спорту.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому і основних положень дисертації.

Дисертаційна робота Маланія Юрія Андрійовича викладена державною мовою, має логічно вибудовану структуру та відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. Структура дисертації є послідовною, внутрішньо узгодженою та забезпечує повне розкриття поставленої наукової проблеми.

У структурі дисертаційної роботи представлено: анотацію, подану українською та англійською мовами, список наукових публікацій здобувача за темою дослідження, зміст, перелік умовних позначень і скорочень, вступ, основну частину, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Дисертацію викладено на 212 сторінках, 165 із яких – основний текст, вміщує 12 таблиці та 16 рисунків. У роботі використано 232 джерела літератури, з яких 64 – іноземною мовою. Подана структура є логічно вмотивованою та відповідає завданням дослідження.

У вступі дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено зв'язок дослідження з науковими програмами та планами, чітко сформульовано мету й завдання дослідження, окреслено об'єкт і предмет наукового пошуку, подано характеристику використаних методів,

розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, а також відображено відомості про апробацію результатів дослідження та особистий внесок здобувача.

У першому розділі **«Передумови удосконалення змісту початкової підготовки дітей у спортивній гімнастиці»** здійснено ґрунтовний аналіз сучасного стану наукової розробленості проблеми початкової підготовки юних гімнастів. Автором проаналізовано наукові підходи до організації тренувального процесу на початковому етапі багаторічної підготовки, розкрито вікові та індивідуальні особливості фізичного розвитку дітей 5-6 років, визначено основні напрями удосконалення системи підготовки спортсменів у спортивній гімнастиці. Проведений аналіз дозволив сформулювати робочу гіпотезу та обґрунтувати доцільність проведення власного експериментального дослідження.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** обґрунтовано вибір методів відповідно до мети та завдань роботи, охарактеризовано етапи проведення дослідження, описано контингент досліджуваних, умови та особливості проведення педагогічного експерименту. Поданий матеріал свідчить про методичну виваженість дослідження та забезпечує можливість відтворення отриманих результатів.

У третьому розділі **«Зміст програмно-нормативних вимог, фізична підготовленість хлопчиків на першому році занять на етапі початкової підготовки у спортивній гімнастиці»** подано результати констатувального етапу педагогічного експерименту, зокрема проаналізовано рівень та структуру фізичної підготовленості хлопчиків 5-6 років, визначено інформативні показники фізичної підготовленості, а також виявлено взаємозв'язки між окремими фізичними якостями. Отримані дані стали підґрунтям для розробки диференційованого підходу до побудови програми початкової підготовки.

Четвертий розділ **«Ефективність програми підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої**

фізичної підготовленості» містить обґрунтування та опис авторської програми початкової підготовки хлопчиків 5-6 років у спортивній гімнастиці з урахуванням показників їхньої фізичної підготовленості. Автором розкрито зміст та структуру програми, подано результати формувального педагогічного експерименту, наведено порівняльний аналіз показників контрольної та експериментальної груп. Представлені результати переконливо підтверджують ефективність запропонованих методичних підходів.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** здійснено узагальнення та інтерпретацію отриманих результатів, проведено їх співставлення з даними вітчизняних і зарубіжних досліджень, сформульовано наукові положення, що виносяться на захист. Автором логічно систематизовано результати дослідження та обґрунтовано їх теоретичне й практичне значення.

Загальні висновки повністю відповідають меті та завданням дисертаційного дослідження, є логічно узагальненими та відображають основні результати наукового пошуку. Основні положення дисертації є чітко сформульованими, науково аргументованими та підтвердженими результатами педагогічного експерименту.

Загалом зміст дисертаційної роботи свідчить про достатній рівень теоретичної та методологічної підготовки здобувача, його здатність до самостійної науково-дослідної діяльності та вміння комплексно розв'язувати поставлені наукові завдання у галузі фізичної культури і спорту.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях.

Основні наукові положення, висновки та практичні результати дисертаційної роботи Маланія Юрія Андрійовича достатньою мірою та повно відображені в його опублікованих наукових працях. Зміст публікацій

є тематично узгодженим із дисертаційним дослідженням та охоплює всі ключові аспекти наукової проблеми, що розглядається у роботі.

За темою дисертації здобувачем опубліковано наукові праці у фахових наукових виданнях України, що відповідають вимогам до апробації результатів дисертаційних досліджень, а також матеріали науково-практичних конференцій різного рівня. У зазначених публікаціях послідовно висвітлено теоретичні передумови дослідження, методологічні підходи до організації педагогічного експерименту, результати аналізу фізичної підготовленості юних гімнастів та ефективність запропонованої програми початкової підготовки.

Наукові публікації відображають основні наукові положення, що виносяться на захист, та містять обґрунтовані висновки, які корелюють із результатами, представленими у дисертаційній роботі. У працях, виконаних у співавторстві, чітко визначено особистий внесок здобувача, що відповідає вимогам академічної доброчесності.

Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію шляхом доповідей та обговорення на науково-практичних конференціях, що сприяло уточненню та поглибленню окремих положень дослідження. Аналіз публікацій засвідчує системний характер наукової діяльності здобувача та послідовність у розкритті обраної наукової проблеми.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення.

Разом з тим, дисертаційна робота Маланія Юрія Андрійовича не позбавлена окремих недоліків та дискусійних положень, які не мають принципового характеру, не впливають на наукову новизну, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, однак потребують певних уточнень і можуть бути враховані автором у подальшій науковій діяльності.

1. У першому розділі дисертації, присвяченому аналізу сучасного стану проблеми початкової підготовки юних гімнастів, доцільним було б більш розгорнуто представити аналіз зарубіжного досвіду організації тренувального процесу на початковому етапі багаторічної підготовки, що

дозволило б ширше окреслити міжнародний контекст досліджуваної проблеми.

2. У методичному розділі дисертаційної роботи бажано було б детальніше обґрунтувати вибір окремих тестових вправ, використаних для оцінювання фізичної підготовленості хлопчиків 5-6 років, з позицій їх інформативності, надійності та відповідності специфіці спортивної гімнастики.

3. У роботі представлено значний обсяг табличного матеріалу, який містить детальні кількісні показники. На думку опонента, частину таблиць доцільно було б винести до додатків, що сприяло б підвищенню компактності основного тексту та зручності його сприйняття.

4. У розділі, присвяченому аналізу результатів педагогічного експерименту, доцільним було б ширше висвітлити інтерпретацію отриманих статистичних показників у контексті сучасних наукових досліджень, що дозволило б посилити теоретичну аргументацію окремих положень.

5. Практичні рекомендації, сформульовані за результатами дослідження, могли б бути представлені більш структуровано (наприклад, з виділенням етапів упровадження або адресності для різних суб'єктів тренувального процесу), що підвищило б їх прикладну цінність.

6. У тексті дисертаційної роботи трапляються поодинокі стилістичні, орфографічні та пунктуаційні неточності, усунення яких сприяло б підвищенню загального рівня мовного та технічного оформлення роботи.

Водночас зазначені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, не впливають на достовірність отриманих результатів і спрямовані, насамперед, на подальше вдосконалення наукової майстерності здобувача.

Висновок. Дисертаційна робота **Маланія Юрія Андрійовича** на тему «Удосконалення підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній

гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор Маланій Юрій Андрійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор,
професор кафедри гімнастики та
фізкультурно-спортивних технологій
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Валентина ТОДОРОВА

